

EVALVACIJA PROJEKTA »MREŽA ZA SODOBNI PLES«
oktober 2010 – september 2012

Alma R. Selimović
oktober 2012

Kazalo

1.	Evalvacijska izhodišča; metodologija in namen evalvacije	3
2.	Cilji projekta	5
	Cilji zastavljeni v prijavi projekta	
	Cilji zastavljeni ob začetku projekta	
	Spremembe ciljev med projektom	
3.	Izpolnjevanje zastavljenih ciljev	8
	Mnenje ključnih nosilcev projekta	
	Anketa vseh vključenih v mrežo	
	Analiza mnenja »ne vključenih« v mrežo	
	Analiza indikatorjev zastavljenih ciljev	
	Mediji kot lakmusov papir	
4.	Okoliščine projekta	18
5.	Skupna ocena rezultatov posameznih dejavnosti	20
6.	Zaključek: povzetek in priporočila	23

1. Evalvacijska izhodišča; metodologija in namen evalvacije

Kljub temu, da pričujoča evalvacija ni zastavljena kot znanstvena analiza projekta, ampak bolj kot pregled opravljenega dela in ocena uspešnosti dvoletnih aktivnosti ter osišče razmisleka o prihodnjih aktivnostih, je potrebno pojasniti s kakšnega toposa opravljamo analizo, saj je to nujen podatek pri branju vsake ocene. Če bi postopek hoteli opisati z bolj sociološkim ali antropološkim terminološkim aparatom, bi lahko rekli, da je metodologija evalvacije opazovanje z udeležbo. Evalvatorka imam namreč hkratno dvojno gledišče: bila sem udeležena pri načrtovanju prijave oziroma pri vsebinski in tehnični zasnovi projekta, v segmentu izobraževanja (delavnic) sem sodelovala tudi kot izvajalka aktivnosti, obenem pa sem bila tudi udeleženska aktivnosti, ciljna skupina posameznih izobraževanj, del občinstva javnih dogodkov in hkrati tudi del uprizoritvene nevladne scene, ki se jo je mreža trudila povezati (zaposlena sem v nevladnem zavodu, ki se deloma ukvarja tudi s sodobnim plesom) in zaposlena v organizaciji, ki je članica Mreže za sodobni ples.

Udeleženosť v projektu mi tako jemlje vlogo neodvisnega opazovalca, obenem pa mi raznovrstnosť pozicij in poznavanje področja (tako vsaj upam) daje širok pogled na genezo projekta in na izvajanje. Mrežo in njeno delovanje sem imela priložnost opazovati od zunaj in od znotraj in sem del sodobnoplesne scene, obenem pa to ni edino področje mojega delovanja.

Pri oceni se zanašam na paleto različnih prijemov, s katerimi sem poskušala zaobjeti izjemno širok projekt, katerega končna ocena se izmika tudi zato, ker je narava projekta takšna, da generira učinke na dolgi rok in ne kratkoročno. Veliko ugotovitev je tako lahko le nakazana ocena o napovedanem izboljšanju stanja ali ocena takojšnjih odzivov in učinkov, saj se bodo dolgoročni učinki šele pokazali, preverjanje izpolnjevanja načrtovanih kazalnikov pa se vse prehitro ujame v pasti administrativnega vrednotenja aktivnosti, štetja, ki ne pokaže kakovostne ravni projekta. Za analizo sem poleg primerjalne analize med napovedanimi učinki in dejanskimi delno uporabila še medijsko analizo oziroma delen pregled medijske pojavnosti sodobnega plesa, metodo ankete, s katero sem želela preveriti predvsem odmev dejavnosti mreže pri svojih članih, anketo nečlanov mreže, ki naj bi pokazala, kako dejavnosti mreže presojujejo »zunanji« akterji. Uporabila sem tudi metodo intervjujev, sploh v segmentih, ki so zahtevali oceno zaposlenih v projektu. Ocene vpletenih v projekt so seveda subjektivne, ampak obenem merodajne in zanimive, saj kažejo na izkušnjo enega najpomembnejših ciljnih skupin samega projekta: na zaposlene, ki naj bi jih skozi krepitev civilnega sektorja (kar je bistvo projekta oziroma financiranja) opolnomočili in pripravili na nadaljnje delo v sektorju.

Projekt ima tudi bogato tekstualno, avdio in video dokumentacijo in informativno spletno stran, ki je bogat vir informacij o poteku projekta in hkrati arhiv nekaterih rezultatov projekta, kot so na primer zakonodajne pobude ali raziskave.

Ko je bila pričujoča evalvacija v zaključni fazi, je bilo že jasno, da si nosilci projekta želijo nadaljevati projekt in da se bodo ponovno prijavili na razpis za sredstva Evropskega socialnega sklada, ki je omogočil ustanovitev in delovanje Mreže za sodobni ples. Zato evalvacija ni toliko namenjena oceni ali je nadaljevanje sploh potrebno oziroma smiselno, ampak je bolj niz izhodišč, ki lahko ponudijo koristne oporne točke pri iskanju prihodnjih izzivov in konkretnih aktivnosti.

Evalvacija se vsaj v nekaterih točkah trudi osvetliti tudi zunanje dejavnike, ki so vplivali na uspešnost projekta. Radikalnost sprememb, ki so se dogajale na področju in zaostritve, ki smo jim bila priča na kulturnopolitičnem področju ravno pretekli dve leti, so bile vsekakor močnejši faktor, kot je bilo na začetku predvideno, in zato uspešnosti projekta ne moremo ocenjevati zgolj v luči uspešnosti dela vpletenih oziroma v kakovosti njihovega dela, ampak deloma tudi kot uspešnost odzivanja na spremembe, ki so se dogajanje na področju sodobnega plesa.

V evalvaciji ne navajam vseh opisnih parametrov projekta, saj so podobno zavedeni na spletni strani www.sodobniples.si in v zaključnem zborniku mreže, ki povzema dvoletno delavnost mreže.

Pred ugrizom v srž evalvacije mogoče samo še pogled na osebno izhodišče pri trudu »misliti sodobni ples v Sloveniji«, ocenjevati prizadevanja na tem področju. Če je delovna definicija feminizma to, da se strinjamo, da je položaj žensk sistemsko slabši od položaja moških in da to ni prav ter da se je treba boriti za večjo enakopravnost ter nas strinjanje s tem definira za feministke, bi tu potegnila analogijo s sodobnim plesom, kjer se prav tako čutim za zagovornico sprememb: strinjam se, da je sodobni ples v slabšem položaju kot druge zvrsti umetnosti, strinjam se, da to ni prav in da bi bilo treba to spremeniti. Obenem se strinjam tudi, da je sodobni ples pomemben del ustvarjalnosti, ki prispeva k vsem pozitivnim vidikom prakticiranja umetnosti. Iz tega stališča pristopam k analizi benevolentno, obenem pa z zavedanjem, da so pravice vedno priborjene in nikoli podarjene. Način boja pa se seveda spreminja skozi čas; pogledajmo, kako lahko ocenimo napore za izboljšanje stanja Mreže za sodobni ples.

2. Cilji projekta

Cilji zastavljeni v prijavi projekta

Projekt Mreža sodobnega plesa je izjemno močno zaznamovala narava financiranja, saj je bil stoddostotno podprt iz sredstev Evropskega socialnega sklada. Že sam razpis je bil zasnovan kot akcijski načrt projekta, kjer je bilo potrebno do najmanjše podrobnosti razdelati vse aktivnosti in tudi konkretne cilje. Zato je že sama prijava definirala potek izvajanja projekta za polni dve leti.

Izhajajoč iz analize stanja, ki jo je pripravil takratni programski odbor Gibanice, slovenske sodobnoplesne platforme, smo Rok Vevar, Tamara Bračič Vidmar, Goran Bogdanovski in Alma R. Selimović prepoznali ključne težave slovenskega sodobnega plesa, ki smo ji identificirali predvsem kot: »Danes je produkcija sodobnega plesa v Sloveniji centralizirana, velika večina predstav, festivalov, izobraževalnih programov NVO s tega področja in drugih dogodkov sodobnega plesa se zgodi v slovenski prestolnici, zato je tudi občinstvo, ki to vrsto umetnosti spremlja, omejeno večinoma na Ljubljano. Zadnja leta so se zgodili posamezni preboji v SV Sloveniji (Maribor, Murska Sobota), vendar ne v dovolj velikem obsegu, da bi lahko govorili o večji dostopnosti sodobnega plesa najširšemu krogu občinstev. Običajnemu slovenskemu državljanu tako npr. v tiskani periodiki pri reševanju križank koreografe in plesalce reši poznavanje drugih gesel, saj o sodobnem plesu ne ve praktično ničesar.«

Poleg centraliziranosti in posledične nedostopnosti, je problem sodobnega plesa tudi relativna marginaliziranost, hermetičnost ter neprofesionaliziranost v smislu systemske ureditve (javni zavod, trajne rešitve ...). Sodobnoplesni akterji niso bili povezani v mrežo oziroma so bili povezani le delno, vsekakor pa mreža ni vključevala več kot nekaj izjem izven Ljubljane.

Gibanica kot bienalen dogodek ni mogla ponuditi odgovora na te težave, obenem pa je kazalo, da je slovenska sodobnoplesna scena tik pred spremembami, ki jih mora samo nekdo systemsko podpreti oziroma povezati.

Kot odgovor na prepoznane potrebe smo zasnovali dvoletni program, ki naj bi vzpostavil živahno mrežo, ki bi napovedovala ali pognala ustanovitev javnega zavoda na tem področju ali pa vsaj prevzela naloge javnega servisa na področju sodobnega plesa in po dveh letih delovala samostojno in s podporo posameznikov in organizacij s področja sodobnega plesa iz cele Slovenije.

V prijavi zastavljena vizija projekta je bila:

»Vizija projekta Gibanica – slovenska sodobnoplesna mreža je decentralizacija slovenskega sodobnega plesa, njegove produkcije,

postprodukcije, izobraževanja, razvoja občinstev in razvoja kapacitet nevladnih organizacij izven mesta Ljubljana.

Način za doseg vizije decentralizacije je vzpostavitev trdne nacionalne mreže nevladnih organizacij, ki delujejo v polju sodobnega plesa.

Vzpostavili bomo nov model nacionalnega sodelovanja na področju sodobnega plesa. Povezali bomo organizacije po Sloveniji, ki se ukvarjajo s sodobnim plesom in novonastala formacija Gibanica - slovenska sodobnoplesna mreža bo postala osrednja točka slovenskega sodobnega plesa.

Tako bomo prispevali k profesionalizaciji NVO s področja sodobnega plesa in vpeljali novi model sodelovanja med NVO, javnimi zavodi ter oblikovalci kulturnih politik na nacionalni in lokalni ravni.

Mreža bo s svojim delovanjem okrepila položaj sodobnega plesa v Sloveniji: večja prepoznavnost pri ciljnih občinstvih in primeren prostor znotraj odločevalcev in finančnih sredstev. Izboljšali bomo položaj za delujoče v sektorju in za občinstvo po vsej Sloveniji.

Slovenski sodobni ples bo dostopen v vseh slovenskih regijah in dostopno bo tudi izobraževanje za vse segmente zaposlenih v sodobnem plesu: od plesalcev in koreografov do produkcijskega in tehničnega kadra.

Gibanica – slovenska sodobnoplesna mreža bo povezala akterje sodobnega plesa, jih okrepila in ponudila občinstvu pestrejšo in kakovostnejšo ponudbo tudi izven Ljubljane.

Gibanica postane mreža, ki ji financiranje zagotavljajo različni viri: javno nacionalno financiranje, ki postane vsaj deloma stalno, evropska sredstva, ki jih bomo pridobivali projektno, lokalno financiranje, ki prav tako postane vsaj deloma stalno in s širjenjem se bo Gibanica deloma financirala tudi iz prihodkov članov in iz sodelovanja z gospodarstvom.«

Cilji zastavljeni ob začetku projekta

Že kmalu po soočenju z dobljenim projektom in začetkom izvajanja sta se izkazali dve potrebi. Prva je bila rahle spremembe zastavljenih ciljev v skladu z možnostmi mreže, druga potreba pa je bila povezana z željo po »prevodu« ciljev iz administrativnega jezika indikatorjev, akcij in ciljev v enostavno opredeljen smisel delovanja mreže.

S komunikacijskim strokovnjakom Igorjem Medjugorcem je ekipa mreže vse cilje strnila v tri točke, ki so povzemale prizadevanja dveh let.

1. Do konca leta 2012 bomo po vsej Sloveniji vzpostavili vsaj 10 partnerstev z organizacijami, ki bodo sposobne aktivno in kontinuirano programirati predstave sodobnega plesa.

2. Do konca leta 2012 bomo povezali vse nevladne organizacije, ki so sposobne producirati kakovosten program na področju sodobnega plesa.

3. Do konca leta 2012 bomo oblikovali predloge zakonodajnih podlag za izboljšanje položaja akterjev na področju sodobnega plesa.

Zgornji cilji oziroma fokus delovanja so bili opredeljeni zelo konkretno, obenem pa zelo široko in enostavno, saj je bila ena izmed želja tudi izboljšanje splošne dostopnosti sodobnega plesa.

Cilji, zastavljeni ob začetku projekta, so bili:

- * VZPODBUJAMO STRATEŠKO RAZMIŠLJANJE o sodobni umetnosti in kulturi, kot temeljni vrednoti slovenske družbe.
- * OPTIMIZIRAMO UČINKOVITOST KADROV, ki znotraj NVO delujejo v produkciji, promociji in organizaciji, ter povečujemo njihovo sposobnost pridobivanja sredstev za svoje delovanje.
- * POVEČUJEMO VPETOST NVO v lokalno okolje ter njihovo vidnost in prepoznavnost v nacionalnem kulturnem prostoru.
- * POVEČUJEMO IZKORIŠČENOST OBSTOJEČE JAVNE INFRASTRUKTURE skozi oblikovanje partnerstev z nevladnim in javnim sektorjem.
- * OMOGOČAMO DOSTOP DO ZNANJ, ki krepijo konkurenčnost NVO organizacij v pridobivanju javnih sredstev.
- * ZNIŽUJEMO STROŠKE PRODUKCIJE z optimizacijo postprodukcije sodobnoplesnih programov.
- * POVEČUJEMO IZKORISTEK JAVNIH SREDSTEV, tako da subvencionirane produkte delamo dostopnejše na nacionalni ravni.
- * KREPIMO PRODUKCIJSKO UČINKOVITOST mrežnih partnerjev in s tem posredno omogočamo razvoj dobrih praks na področju produkcije.
- * POVEČUJEMO MOBILNOST sodobne umetnosti in drugih znanj med posameznimi slovenskimi regijami in motiviramo delavce v NVO za delovanje izven glavnega mesta.

Spremembe ciljev med projektom

Cilji so med projektom ostajali bolj ali manj enaki zastavljenim v prijavi. ne da spremembe in prilagoditve ne bi bile potrebne, ampak struktura projekta zamejuje kasnejše spremembe z opredelitvijo pogodbenih obveznosti že v samem začetku.

Odzivi na hipne krize, ki so tudi del nacionalnih mrež, so bili tako oteženi oziroma podvrženi administrativnim procesom, ki podaljšujejo odzivnost in jo hromijo. Kot takšen primer lahko navedemo dejavnosti mreže v zvezi s podporo Centru sodobnih plesnih umetnosti, aktivnostim, ki so najprej hotele center vzpostaviti in podpreti, kasneje pa so bile usmerjene v preprečitev ukinitve organizacije, ki je bila po dvajsetletnih naporih ukinjena, preden je sploh pričela z delovanjem.

Prav tako so se dogajale vsebinske prilagoditve znotraj napovedanih aktivnosti: spremenile so se na primer vsebine zakonodajnih pobud, saj so se odzivale na potrebe časa in trenutno zatečeno stanje.

Ocenjujem, da so bile spremembe ciljev projekta minimalne in da problem ni bil v prilagajanju ciljev, ampak pri poti k doseganju ciljev, saj so bila

sredstva (vsebine izobraževanj, tipi civilnega dialoga z odločevalci – pobude ...) določeni že vnaprej in so se v preteklih dveh letih izkazali za neučinkovite. Kot ilustracijo naj navedem samo, da ni bila na primer v preteklem letu na pristojnem ministrstvu upoštevana niti ena zakonodajna pobuda s področja nevladnikov in da se očitno izkazuje, da dialog oziroma spreminjanje stvari skozi dialoško iskanje skupnih rešitev ni primerna taktika.

3. Izpolnjevanje zastavljenih ciljev

Mnenje ključnih nosilcev projekta

Kot že napisano, ključne nosilce projekta, torej programski odbor, ki je zasnoval projekt, in zaposlene v projektu štejemo za eno ključnih ciljnih skupin projekta, saj je eden izmed glavnih ciljev projekta ravno usposabljanje ključnih kadrov na področju civilne družbe, v našem primeru na področju sodobnega plesa, ki je še posebej problematično v kadrovskega smislu, saj nevladni sektor tega področja ni le komplementaren javnem servisu na tem področju, ampak je nevladni servis edini, ki izvaja kakršnekoli aktivnosti na tem področju, tudi tiste, ki spadajo na področje javnega servisa in so tudi opredeljene v Zakonu o uresničevanju javnega interes v kulturi.

Delno je mnenje ključnih akterjev zajeto tudi v zaključni publikaciji projekta Ples – Rob – Središče, oceno v obliki konkretnih rešitev za sedanje stanje je podal na primer Goran Bogdanovski, vsebinski vodja mreže in član odbora Gibanice, ki je zasnovala projekt.

Ključni akterji projekta pri pogledu v dve leti nazaj omenjajo precej visoko zbirokratiziranost projekta, ki je zasnovan tako, da zahteva veliko administriranja, obenem pa ponuja zelo malo fleksibilnosti pri vsebinskih spremembah, kar deloma onemogoča hitro odzivnost na spremenjene okoliščine ali hipne pobude, do katerih v dveh letih neizbežno pride. »Ta projekt je idealen za organizacije oziroma mreže, ki točno vedo, katere aktivnosti potrebujejo in kaj bi radi izvajale. Potem dve leti samo izvajajo in »kljukajo«. Težko pa je delati projekt, kjer na začetku še ne veš natančno kaj bo potrebno in bi moral stvari spreminjati. To pa je zelo težko.«

Tudi porabljanje denarja je točno določeno z osnovnim budgetom in spremembe so možne le izjemoma in v manjši meri. Kot ena od ključnih težav za sodelavce v projektu se je pokazala ravno možnost zaposlitve, saj polne zaposlitve ni imel nihče, drugi pa v deležih, ki so se kasneje izkazali za škodljive pri komplementarnosti s statusom samozaposlenega v kulturi s pravico do plačevanja prispevkov. Prav tako so bili stroški za sodelavce precej nefleksibilni, saj je recimo količina stroškov za zunanje sodelavce zamejena in omejena, kar pomeni, da »ko hočeš vsebinsko zakopati v srž, ko hočeš res strokovno analizirati stvar, nimaš sredstev za zunanje sodelavce, vsi, ki smo zaposleni pa nas polno zaposluje izvajanje nujnih tekočih aktivnosti.«

Omejujoči so bili tudi nizki deleži zaposlitev pri ostalih partnerjih (razen pri Fičo Baletu, kjer pa prav tako ni bilo niti ene zaposlitve za polni delovni

čas), ker ne omogočajo stalnega ukvarjanja s projektom in posledično hromijo vsakodnevni stik z delom, ki bi moralo v idealnih okoliščinah potekati dnevno. Razrez je posledica omejujočega proračuna, kjer je bilo sredstva potrebno pač razporediti med aktivnosti, tekoče stroške poslovanja in človeške vire. Spoznanje vpletenih v mrežo je bilo, da je projekt le delno primeren za mreže, ki šele začenjajo, saj bi bila tu potrebna velika prilagodljivost, idealen pa je za mreže, ki že imajo vzpostavljeno »osebje« in jim odobreni stroški financirajo točno določene aktivnosti, ki si jih kot ciljne postavijo za dve leti.

Kot uspešna vpleteni navajajo interna izobraževanja in tudi samo dvoletno usposabljanje v obliki samega dela. »Izkušnja je dobra in veliko sem se naučila, sedaj se počutim sposobno za podobno delo v prihodnosti«. Sploh glede na to, da je mreža orala ledino in da je do sedaj edini primer poskusa mreženja izključno na področju sodobnega plesa, je bil ta projekt tudi usposabljanje profesionalnega kadra na področju in vzpostavljanje akterjev, ki bi bili za sceno kredibilni in bi poznali ostale akterje na področju.

Nosilci mreže omenjajo še problematiko neodzivnosti naslovnikov mreže. »Večinoma člani sami niso aktivni, vse je odvisno od našega inputa in pobud.« Tovrstna neodzivnost ni nekaj novega, celotna dvajsetletna zgodovina prizadevanj na področju sodobnega plesa je bolj ali manj zgodovina hipnih akcij, ki jih organizirajo ključni akterji kot pa zgodovina neprestanega pritiska in akcije. »To je stanje stvari, ljudje so naveličani. Podobne pobude so že bile in skoraj vedno se je izkazalo, da zaradi kakršnikoli razlogov ne gre. Ljudem se zdi škoda časa za nekaj, v kar ne verjamejo več.« Kljub temu, da neodzivnost ni presenečenje, smo jo vpleteni v projekt morda vseeno podcenili, saj je bila eden od težav mreže tudi zvedenost na servis oziroma pomanjkanje pobud »s terena«. Težko je snovati mrežne aktivnosti in prizadevanja, če »mreža« ne daje impulzov kaj potrebuje in kaj je potrebno. Na tem mestu je skoraj bolj kot neprestano sondiranje na mestu razsvetljeni absolutizem oziroma naslomba na ključne akterje scene oziroma »opinion makerje« in mogoče bolj fokusirani posveti z njimi.

O uspešnosti projekta se pri ključnih akterjih tudi zaradi različnih vlog mnenja deloma razhajajo. Kot uspešno ocenjujejo predvsem izobraževanje, ki je bilo res razpršeno po Sloveniji in ki je vzpostavilo sodelovanja z mnogimi nevladnimi organizacijami ter resnično izpolnjevalo poslanstvo usposabljanje bodočega kadra na področju. Obenem pa je šlo pri izobraževanju »v več primerih, sploh pri produkciji in fundraisingu res za zelo bazična znanja, ki zaradi začetniškega statusa vključenih v izobraževanje bolj ponudijo majhen vpogled v naravo delo kot pa resnično uporabna orodja za delo.« Pri vzpostavljanju bodočih kadrov pa so se

seveda akterji soočili tudi z znano frustracijo izobraževanja, da vendarle »volje in ambicij se ljudem ne da vsaditi. Znanje ja, ampak to ni dovolj.« Eden od ključnih sodelavcev tako prihodnost izobraževanja vidi ne kot splošna izobraževanja za široke skupine, ampak bolj kot identifikacijo izjemnih posameznikov s področja sodobnega plesa, umetnikov in producentov, ki bi jih v prihodnjih letih izobraževali in jim nudili sistemsko podporo, da bi lahko postali »pionirji« oziroma piloti svojih področij v svojih lokalnih okoljih. Skozi takšna izobraževanja bi se formirala tudi mreža teh »prebojnikov«, ki bi bolj organsko povezala akterje po Sloveniji kot »top-down« povezovanje iz centra.

Drugi element, ki ga večina ocenjuje za izjemno uspešnega je »novi produkt« mreže; Gibanica na turneji, ki se je rodila iz platforme slovenskega sodobnega plesa, iz Gibanice. Festivalsko predstavljanje nacionalnih produkcij je ustaljena praksa podpore nacionalnih produkcij, a vendarle v svetu izgubljanja nacionalnih identitet oziroma zmanjševanja moči nacionalnih kontekstov, v času umetniške hiperprodukcije in v času, ko v takšno promocijsko aktivnost tudi ni mogoče vložiti veliko denarja precej preživeta praksa. Preživetost originalne forme Gibanice, združena s potrebami, ki so jih akterji prepoznavali na področju sodobnega plesa v Sloveniji, predvsem decentralizacijo in združeno s potrebo, da mreža ne podpira samo vzpostavljanja organizacije, ampak tudi živo ustvarjalnost, je ustvarila teren za Gibanico na turneji, karavanske obiske posameznih slovenskih mest s potencialom, da postanejo tudi sodobnoplesna središča. Uspeh Gibanica na turneji vpleteni prepoznavajo predvsem v povečevanju vidnosti sodobnega plesa, v navezavi stikov z javnimi institucijami (gledališči na primer) v lokalnih okoljih, kot največji uspeh pa prepoznavajo, da so ustvarili teren, na katerem so se povezali sami lokalni akterji, ki so mnogokje prej znotraj majhnih mestnih sredin delovali drug mimo drugega. Nekateri prepoznavajo tudi nevarnosti oziroma podcenjevanje decentralizacije, »kompromisarstva«. Ker za daljše delovanje nikoli ni dovolj sredstev in dovolj časa, so nekateri procesi stekli hitreje kot bi bilo mogoče zaželeno. »Lokalne produkcije, ki so bile del programa, so žal nižale umetniški nivo, ki ga s svojim delovanjem želimo dosegati in promovirati. Za ceno »približevanja« lokalnim partnerjem, so bili včasih sklenjeni tudi umetniški kompromisi, ki zbujejo nelagodje. Lokalni partnerji so občasno temperirali projekt z amaterskim in to ni dobro.«

Kot neuspešno oziroma kot delo brez zelenih učinkov vpleteni ocenjujejo vzpostavljanje civilnega dialoga, predvsem dialoga z odločevalci. Zakonodajne pobude, ki so del tega, so se izkazale za neuspešne. Tudi dve ključni debati na začetku in koncu projekta z odločevalci, sta bili sicer zanimivi, vendar nista prinesli nobene ključne zaveze s strani odločevalcev

ali trajnejšega dialoga. »Advocacy pristop v teh razmerah ne uspeva. Potrebne so drugačne taktike«.

Večina vpletenih se strinja, da je nadaljevanje projekta potrebno. »Za tovrstna prizadevanja je dve leti zgolj začetek. Potrebni je vsak pet ali več let, da lahko sploh začnemo presoјati konkretne učinke na sceno«. »Šele ocena po nekaj letih podobnih in še večjih prizadevanj bi lahko prinesla odgovor, kaj smo naredili in kaj so dolgoročni učinki našega dela. Šele takrat se bodo pokazali sadovi povezovanja lokalnih partnerjev, izobraževanja in vzpostavljanja informacijske baze.

Ob rob ocenam ključnih akterjev pa velja omeniti tudi, da so opravili pionirsko delo in zaradi kronične kadrovske podhranjenosti organizacij v mreži praktično niso imeli podpornikov oziroma sodelavcev.

Anketa vseh vključenih v mrežo

V anketo smo vključili vse organizacije, ki so bile članice mreže od samega začetka mreže, torej polni dve leti, izključili smo le organizacije, ki so bile partnerke oziroma nosilke projekta (Fičo balet, Društvo za sodobni ples Slovenije, Plesna izba in KUD Qulanium), saj so predstavniki teh organizacij dobili prostor za mnenje drugje in v bolj obsežni obliki. Anketa je bila poslana prek elektronske pošte in tudi vsi odgovori so bili posredovani nazaj elektronsko.

Člani mreže, ki so bili povabljeni k anketi, so bili predstavniki naslednjih organizacij:

E.P.I center

Kulturno umetniško društvo Baobab

Terpsihora Dance Company, plesno društvo Novo Mesto

Zavod Federacija Ljubljana

Via Negativa

Zavod Sploh

Zavod Emanat, zavod za afirmacijo in razvoj umetnosti plesa in sodobne umetnosti

KUD Samosvoj

Plesni Studio Intakt

Gledališče Glej

Kulturno umetniško društvo NOR Kranj

Aksioma- Zavod za sodobne umetnosti

Zavod EN-KNAP

Društvo za promocijo žensk v kulturi – Mesto žensk

Zavod Exodos Ljubljana

Plesni Teater Ljubljana

DUM

Bunker, Ljubljana

KUD Triola

zavod Vitkar

Pekarna- magdalenske mreže

Maska

Na anketo so odgovorili predstavniki desetih organizacij, kar je sicer manj kot polovica, vendar je bil še ta odziv plod dolgotrajnega prigovarjanja, prošenj in osebnih kontaktov.

Anketni list je obsegal naslednja vprašanja odprtega tipa:

- 1. Kako ocenjujete izobraževanja, ki jih je mreža ponudila v dveh letih?*
- 2. Ste se katerega od izobraževanj udeležili vi ali kdo iz vaše organizacije?*
- 3. Kako ocenjujete zakonodajne pobude, ki jih je pripravila mreža?*
- 4. Ste se vključili v pripravo zakonodajnih pobud?*
- 5. Ste se strinjali s podporo Centru za sodobne plesne umetnosti, ki jo je izvajala Mreža sodobnega plesa?*
- 6. Ste sodelovali pri pripravi katere od raziskav, ki jih je pripravila mreža (mapiranje infrastrukture in raziskava o občinstvu)?*
- 7. Ste se udeležili katerega od posvetov oziroma debat, ki jih je pripravila mreža?*
- 8. Kako ocenjujete posvete in debate, ki jih je organizirala mreža?*
- 9. Ste izkoristili možnost brezplačnega individualnega svetovanja, ki ga ponuja mreža?*
- 10. Ste zadovoljni z obveščeno o aktivnostih mreže in s komunikacijo mreže s svojimi članicami in člani?*
- 11. Podpirate nadaljevanje mreže tudi v prihodnje?*
- 12. Kateri bi morali biti vsebinski poudarki mrežinih aktivnosti v primeru, da bo mreža delovala tudi v prihodnje?*
- 13. Imate morda še kakšen dodaten komentar ali oceno?*

Vseh deset izpolnjenih anket ponuja precej skope odgovore, osebni pozivi tistim, ki so se odločili, da ne sodelujejo v anketi, pa so večinoma izzvali odgovor, da predstavniki organizacij kljub članstvu v mreži niso sodelovali pri aktivnostih mreže, zato o njenem delovanju ne morejo presojati, dve organizaciji pa imata tako skopo delovanje in obenem nobenega stalnega kadra, tako da sploh nisem mogla stopiti v stik z njimi. Na splošno so organizacije članice mreže kadrovske podhranjene in pogosto odgovorijo, da enostavno ni nikogar, ki bi si lahko vzel čas za delovanje, ki je izven temeljnih aktivnosti društva ali zavoda.

Spodaj podajam strnjene odzive in posebej navajamo samo tiste najbolj izstopajoče.

Organizacije, ki so oddale anketne vprašalnike, so podajale zelo kratke odgovore (kljub odprtemu tipu vprašanj) in večinoma skopo ocenjevale

dejavnosti mreže zaradi enega skupnega razloga: zelo majhna vključenost v aktivnosti mreže.

Vsi, ki so se ponujenih izobraževanj mreže udeležili, ocenjujejo ponujena izobraževanja kot dobra, eden od odgovorov je posebej izpostavil pomembnost izobraževanja na področju deficitarnih poklicev. Tudi tisti, ki se jih niso udeležili in ocenjujejo glede ne objavljeni program izobraževanj: »Izobraževanja so bila dokaj razvejana in odprla možnosti nadaljevanja predvsem v krajih izven Ljubljane.« Eden od respondentov je navedel, da se izobraževanj niso udeležili, ker so bila namenjena »bolj ustvarjalcem na začetku samostojne kariere.«

Tisti, ki poznajo zakonodajne pobude, ki jih je pripravila mreža, jih ocenjujejo kot primerne in dobre, kljub opažanju, da »nobena ni dosegla zelenega učinka«. Vsi anketirani so se strinjali s podporo Centru za sodobne plesne umetnosti, ki jo je mreža izvedla, razen enega respondenta, ki s podporo CSPU ni seznanjen. Članica mreže Maska, ki izdaja tudi revijo Maska, je pobudo podprla tudi z umestitvijo pobude v revijo Maska in z javnim pismom pristojnemu ministru.

Anketirani niso sodelovali pri pripravi raziskav, razen enega anketiranega, ki je sodeloval pri pripravi raziskave o občinstvu.

Tudi tisti, ki se niso udeležili debat in posvetov, jih ocenjujejo za potrebne in koristne, nekateri za kredibilne. Eden izmed respondentov takole ocenjuje posvete in debate: »Zelo kvalitetne. Edino sestava govornikov na debatah bi lahko vključevala politično najbolj odgovorne osebe na področjih (minister, državni sekretar, načelniki na ravni lokalnih skupnosti).« Eden od anketiranih pa meni, »Preveč zaprt krog in vedno isti ljudje, ki so v vlogi predavateljev, vodij.«

Nobena od organizacij ni izkoristila možnosti individualnega svetovanja, ki ga je ponujala mreža.

Respondenti niso bili najbolj zadovoljni s komunikacijo mreže. Nekateri so skopo komunikacijo pripisali svoji neaktivnosti: »Obveščanja bi lahko bilo več, res pa je, da nismo nikakor aktivno iskali informacij, ampak bolj pasivno čakali, da bodo prišle do nas.« Ena izmed organizacij navaja, da so pogrešali več obveščanja o aktivnostih, predvsem o rezultatih. Ena izmed respondentov navaja: »Ne najbolj. Vem, da so prihajala obvestila, ki pa so bila bolj v stilu »the matter of fact« in nekako niso vključevala želje/potrebe/konkretnega vabila k sodelovanju. Sama v to shemo nisem znala vstopiti.«

Nadaljevanje mreže podpirajo vsi oziroma podpirajo delovanje, če bodo cilji bodočega delovanja v skladu z njihovimi interesi; »podpora je odvisna od programa«.

Pri sugestijah za vsebinske poudarke za v prihodnje respondenti navajajo naslednje predloge:

»Izobraževanje, saj je to edino, česar nam nihče ne more vzeti.«

»Razvoj, promocija slovenskega plesa in sodelovanje.«

»Nadaljevanje v smeri iskanja dodatnih gledaliških hiš/kulturnih domov po Sloveniji za večjo distribucijo/prezentacijo/izmenjavo predstav po celi Sloveniji.«

»Spodbujanje občutka skupnosti, vzgajanje skupnih interesov, dialog, kvaliteta.«

»Gibanica na turneji – zelo dober koncept širjenja sodobnega plesa po Sloveniji; pridobivanje in delo z občinstvom po Sloveniji; izobraževanje.«

»Zdi se mi, da je najpomembnejše, da se nadaljuje mreženje določenega števila relevantnih predstav in dogodkov s področja sodobnega plesa, vsaj v 5 - 6ih centrih / mestih v Sloveniji (v mreženje bi lahko bila vključena tudi mesta kot so Celovec, Trst, Gradec, Zagreb ..., ki so blizu Sloveniji). Najtežje in najvažnejše je doseči profesionalno sodelovanje gledaliških hiš/centrov po Sloveniji in okolici in to njihovo profesionalno naravnost tudi podpreti, z namenom, da dobre in relevantne predstave lahko krožijo v regiji.«

»Velik poudarek na kuriranju in programiranju plesnih vsebin – predstav, izobraževanja, publikacij ...«

»Mreža bi morala skupaj z DSPS ustvariti mehanizem močnega pritiska na politične odločevalce. Vse pobude in strokovne analize niso prinesle izboljšanja položaja sodobnega plesa v Sloveniji, zato je potrebno uporabiti druga sredstva političnega pritiska. Mreža bi se lahko odprla v povezovanje z regijo (severna Italija, Avstrija, bivša Jugoslavija), ker so problemi v teh okoljih sorodni.«

Razen izjeme ("Želim, da bi se nadaljevalo in konkretiziralo možnosti za postprodukcijo oziroma mreženje), nihče ni podal dodatnega mnenja ali komentarja.

Sklepno mnenje je, da je mreži deloma spodletelo pri vključevanju članov mreže v redne aktivnosti, pri obveščanju o tekočih aktivnostih in pri povezovanju akterjev sodobnega plesa v neko enovito mrežo, ki bi Mrežo sodobnega plesa prepoznavala kot svojega predstavnika pri pogajanjih z odločevalci in drugimi interesnimi skupinami ter kot povezovalca v Sloveniji. Ocenjujem, da neuspeh ni posledica nekakovostnega dela, ampak bolj realnosti znotraj vključenih organizacij, ki so – če si lahko dovolim metaforo – bolj vsakdanje kruhoborstvo kot pa dolgoročno načrtovanje prihodnosti, pri delu organizacij pa pač prostočasna aktivnost, ki sicer ima ambicijo profesionalizacije, vendar pa ne pogojev zanjo.

Analiza mnenja »ne vključenih« v mrežo

Že pri sondiranju mnenja vključenih v mrežo sem naletela na izjemne težave pri poznavanju dela mreže, pri tistih, ki mreže ne poznajo, pa je ta problem pač simptomatičen opis širšega stanja. Težko govorimo o relevantnih akterjih na področju sodobnega plesa, ki niso vključeni v

mrežo, saj so v mrežo vključeni praktično vsi in članstvo v mreži narašča predvsem na račun organizacij s širšim spektrom delovanja, ki vključuje tudi sodobni ples, na račun na novo odkritih lokalnih sodobnoplesnih organizacij in na račun vključevanja organizacij, ki se ukvarjajo s sodobnim plesom, če pristanemo na zelo ohlapno definicijo le-tega.

Zato sem se odločila, da mnenje o delovanju mreže nevklučenih v mrežo pridobim skozi serijo neformalnih pogovorov s predstavniki različnih organizacij s področja civilnega delovanja, ki pa niso nujno povezana s sodobnim plesom ali sploh s sodobno umetnostjo. Opravljenih je bilo vsaj dvajset pogovorov, vprašanja pa so bila zelo bazična:

* Poznate Mrežo za sodobni ples?

* Veste kaj mreža dela oziroma kaj so njene aktivnosti in za kaj si prizadeva?

* Bi se želeli vključiti v delo mreže oziroma imate kakšna priporočila glede delovanja mreže?

Na enem od začetnih »brainstormingov« nas je Igor Medjugorac skušal soočiti s stanjem stvari in za ilustracijo pomembnosti sodobnega plesa ponudil analogijo z lokostrelstvom v Sloveniji. Vemo, da obstaja, vemo, da ga prakticirajo, vendar povprečen državljan ne zna naštetih uspehov na tem področju, referenčnih posameznikov, lokacij, kjer se odvija ... Delni razlog za prezrtost sodobnega plesa je seveda tudi v sistemski prezrtost s strani države (za razliko od gledališča na primer, ki je institucionalizirano po vseh urbanih središčih Slovenije).

Skoraj iluzorno je zato pričakovati, da bi lahko splošna javnost, ki komaj prepozna sodobni ples kot umetniško zvrst, lahko poznala delovanje mreže in ga ocenjevala. Delovanje mreže so prepoznali akterji s področij, ki so tudi sodelovali na razpisu Evropskega socialnega sklada, na primer zaposleni na Inštitutu za politike prostora, kolegi iz sorodnih mrežnih zagovorniških organizacij (recimo Asociacije) in predstavniki organizacij, ki delujejo predvsem na kulturnem nevladnem področju v Ljubljani, recimo društvo prostoRož. Delovanje mreže prepoznajo tudi politični odločevalci, vendar samo tisti, ki so direktno vpleteni v delovanje sodobnega plesa oziroma sodobne uprizoritvene umetnosti. Ostali Mreže za sodobni ples večinoma ne poznajo, čeprav zaradi opisnega imena vsi pretežno pravilno predvidevajo kaj so dejavnosti in prizadevanja mreže.

Mnenja o mreži ni, saj ni dobrega poznavanja njenega delovanja, kot pozitivne pa so prepoznane najbolj vidne aktivnosti mreže, kot so bile na primer: podpora CSPU, izobraževanja in Gibanica na turneji. Prav tako sogovorniki niso izkazali želje, da bi se vključili v delo mreže, saj direktno ne predstavlja njihovih interesov, razen redkih izjem, kot je na primer društvo prostoRož, ki sodeluje tudi z uprizoritveno umetnostjo, kljub temu, da je njihovo osnovno delovanje usmerjeno pretežno v vizualno umetnost, arhitekturo, urejanje prostora, prostorsko načrtovanje ...

Analiza indikatorjev zastavljenih ciljev

Dolgoročni cilj	Kazalnik	Ocena doseganja cilja
<p>1. Evidentirati in povečati izkoristek javnih prostorov, kjer se lahko predstavljajo kulturnih infrastrukturnih izven Ljubljane zasodobno-plesne sodobno plesne dejavnosti</p>	<p>10 novih lokacij/prostorov, kjer se lahko predstavljajo sodobno-plesne vsebine</p>	<p>Evidentiranje je bilo izvedeno v okviru raziskave, vendar je zelo skopo in ne ponuja nobenih nastavkov za nadaljnje delovanje, kot na primer obširnejši popis lastnosti nepremičnin ali primernosti za uprizarjanje, tehničnih kapacitet, lastništva ...</p> <p>10 novih lokacij ni vzpostavljenih, so pa prepoznane in preizkušene lokacije v štirih mestih, kjer se je odvijala Gibanica na turneji in kjer so se odvijala posamezna izobraževanja.</p> <p>Ocenjujem, da dolgoročni cilj ni bil dosežen, da pa je nastavljenih nekaj dobrih sodelovanj, ki lahko prerastejo v uresničenje cilja.</p>
<p>1. Vzpostaviti trdno in pretočno nacionalno gostovalno/distribucijsko mrežo NVO na področju sodobnega plesa</p>	<p>50 javnih dogodkov na področju sodobnega plesa letno</p> <p>20 novih članov mreže, ki bodo sodelovali pri aktivnostih mreže</p>	<p>Novo članstvo je sicer numerično doseženo, vendar je kakovost vpletenih partnerjev vprašljiva, saj je relevantnih predstavnikov sodobnega plesa v Sloveniji izjemno malo. Gostovalna mreža je bila vzpostavljena delno v okviru produkta Gibanica po Sloveniji, vendar zaenkrat nima lastnosti trajne mreže. Prav aktivnost gostovalne mreže je bila ena izmed ključnih, ki bi jo od mreže »podedoval« CSPU, vendar se to zaradi ukinitve ni zgodilo.</p>

<p>1. V zpostavitev posebna postavka kontinuiranega financiranja na financiranje dejavnosti slovenske plesne mreže iz državnih in lokalnih javnih virov</p>	<p>posebna postavka financiranja na ministrstvu MzK za dejavnosti plesne mreže, realni vložek lokalnih skupnosti v dejavnost sodobno plesne mreže v posamezni lokalni skupnosti povečana iz sedanjih 15% na 40% glede na finančni vložek MzK</p>	<p>Ta cilj žal ni bil dosežen, saj kljub predlogom in pobudam stalno financiranje ni bilo vzpostavljeno.</p>
<p>1. Večja usposobljenost kadrov, ki bodo pridobljeni znanji in izkušnji sposobni mreži Gibanica – slovenska sodobnoplesna mreža zagotavljanje kontinuirane dejavnosti in povečevati doseg pri občinstvu ter nuditi boljši servis plesalcem, koreografom</p>	<p>povečana pojavnost v medijih za vsaj 50%, povečanje občinstva za vsaj 50%, več tudi izobraženih ljudi za sodobnega plesa</p>	<p>Ta cilj je v največji meri dosežen. usposabljanja so bila zelo uspešna in večinoma tudi zadel prave ciljne skupine, medijska pojavnost je težko izmerljiva primerjalno s preteklim obdobjem, vendar če opreteklim obdobjem, vendar če sodimo po medijskih odzivih na CSPU in na Gibanico na turneji, je mreža tu dosegla svoj cilj.</p>
<p>1. Večja zaposlenost umetnikov s področja sodobnega plesaplesnih predstav, skozi delovanje mreže Gibanica – slovenska sodobnoplesna mreža</p>	<p>Povprečno število ponovitev sodobno plesnih predstav, ki so financirane iz javnih sredstev, se iz 4 poveča na 10</p>	<p>Ta cilj žal ni dosežen zaradi ne vzpostavitve stalne gostovalne mreže ali stalnih prizorišč v ostalih slovenskih mestih poleg Ljubljane. Nekatere predstave so sicer doživele večje število ponovitev, vendar žal ne moremo govoriti o trajnem zvišanju povprečnega števila ponovitev.</p>

Mediji kot lakmusov papir

Medijski odzivi so nedvomno dober indikator uspešnosti javnega delovanja. Eden od ciljev mreže je bilo prav povečanje medijske pojavnosti, saj ima ta multiplikativen učinek pri ostalih javnostih, tudi pri odločevalcih.

Delo z mediji ocenjujem v danih okoliščinah za uspešno, najbolj uspešno je bilo seveda v obdobjih aktivnosti, ki so bile dejansko usmerjene v splošno javnost: pri mobilizaciji okrog CSPU in pri Gibanici na turneji.

Medijski odzivi so bil žal pretežno opisni in brez tehtnejših refleksij, vendar je to realnost sedanjega medijskega kulturnega prostora.

Ena izmed zaposlenih v mreži za prihodnost predvideva, da bi bil ključnega pomena polno zaposlen človek za odnose z javnostmi. Če se je mreža v preteklem dvoletnem obdobju bolj ali manj osredotočala na komuniciranje znotraj lastne mreže, z akterji znotraj področja in z odločevalci, bi bila za prihodnje obdobje ključna usmeritev navzven, k splošni javnosti in obenem k ciljnim ključnim javnostim, kot so na primer mladi, plesalci iz drugih področij plesa ...

Kor pozitivno ocenjujem tudi informacijsko platformo, ki se vzpostavlja na spletni strani www.sodobniples.si in bo v prihodnosti na voljo tudi v angleščini.

Če torej jemljemo medije kot lekmusov papir odzivanja na delo mreže lahko rečemo, da delo mreže oziroma prizadevanja posameznikov znotraj mreže vsekakor niso bila spregledana, razen v redkih primerih pa tudi niso bila širše ovrednotena ali opažena pri najširši javnosti.

4. Okoliščine projekta

Uspešnost projekta je potrebno ovrednotiti ne samo iz stališča kakovosti vložene delo in doseganja zastavljenih ciljev in doseženih številskih pri indikatorjih, ampak tudi v kontekstu časa, v katerem je nastajal.

Ocenjujem, da so bile okoliščine projekta zelo težke in predvsem radikalno drugačne tistim, v katerih je bil projekt zasnovan.

Spremenjene okoliščine. Leta 2010, ko je bil projekt zasnovan, je bila kriza že vseprisotna in preteča, a vendarle je na nacionalni in na lokalnih odločevalskih ravneh še obstajal pogum in odločenost, da bodo stvari šle na bolje. Leta 2010 so se na področju sodobnega plesa obetale dolgo pričakovane spremembe: ustanavljala se je prva javna institucija na področju sodobnega plesa, Center za sodobne plesne umetnosti, ki bi dolgoročno lahko prevzel del poslanstva mreže, obstajala je pripravljenost na dialog o uprizoritveni gostovalni mreži v Sloveniji, Španski borci kot prizorišče sodobnega plesa so se razvijali, rezov v projektne in programske razpise, iz katerih se financira večina sodobnoplesne produkcije v Sloveniji, še ni bilo, platforma Gibanica je z novim programskim odborom najavljala spremembe ... Skratka, okoliščine so bile obetajoče in pridobitev sredstev za mrežo je delovala kot ena izmed točk preloma, ki bi omogočila razvoj in realizacijo dolgo pričakovanih in potrebnih sprememb. Žal so se okoliščine v dveh letih radikalno spremenile: center so ukinili še preden je zares začel delovati, sredstva za sodobni ples so radikalno zmanjšana, lokalne skupnosti se prav tako borijo s prezadolženostjo občin in s kriznimi ukrepi, javnih zavodov še vedno nihče ne stimulira k odpiranju in sodelovanju, ampak jim z rezanjem sredstev prav tako onemogočajo razvoj. Po dveh letih zgleda, da so bile »sanje« izpred dveh let skoraj utopične in da bo novo poslanstvo mreže, če bo nadaljevala z delovanjem, bolj borba za že pridobljeno, pa izgubljeno s krizo.

Narava financiranja projekta. Financiranje Evropskega socialnega sklada je sploh omogočilo projekt mreža sodobnega plesa; a narava financiranja ima tudi svoje omejitve, ki se seveda odražajo tudi na rezultatih projekta. Kot ključne pomanjkljivosti prepoznavamo visoko birokratiziranost projekta, ki projektno ekipo časovno okupira do te meje, da hromi vsebinsko in organizacijsko plat projekta, kot pomanjkljivost se je pokazala tudi relativna nefleksibilnost pri odstopanju od napovedanih aktivnosti (sploh pri novih podvigih, kot je bila mreža sodobnega plesa, se pogosto šele skozi delo izkažejo nove potrebe ali izkristalizirajo novi cilji, ki so bolj pomembni od zastavljenih, vendar so spremembe aktivnosti možne le delno, zahtevajo veliko administracije in zaradi vnaprejšnjega preverjanja s kontrolno službo ministrstva zahtevajo veliko časa) in

relativna nefleksibilnost pri spreminjanju napovedanega proračuna, kjer velja podobno kot pri prejšnji postavki: potrebe se pogosto izkažejo šele med delom samim. pretekli dve leti sta bili sploh leti mnogih sprememb na sodobnoplesnem področju, na katere se je mreža lahko odzvala le delno, saj so *ad hoc* akcije in ukrepi ter nasploh spremembe žal v neskladju z naravo financiranja.

Časovne omejitve. Za mnoge, sploh dolgoročne, cilje se izkazuje, da sta dve leti enostavno premalo; da je dve leti doba, ko se polje delovanja dodobra razišče, vzpostavi povezave in šele začne udejanjati projekte. Torej dve leti je doba, da se popraska po površini, za globlje spremembe pa je potrebnega več časa. Prav zato se skozi to evalvacijo kaže, da so vse aktivnosti, ki imajo rezultate že na kratki rok, najbolj uspešne, saj je za bolj strateške premike zmanjkalo časa (in politične volje).

Pripravljenost deležnikov za sodelovanje. Kljub poznavanju »scene« je ekipa pri pripravi projekta vseeno podcenila pasivnost deležnikov, pri tem kritika leti tako na samo plesno sceno, kjer se stvari premikajo le počasi in ob obilo spodbude in animacije, predvsem pa na odločevalce, ki so vendarle podprli projekt z vsemi njegovimi cilji, a vendarle pokazali malo posluha za spremembe in spodbude, ki presegajo raven načelne podpore in posegajo na področje konkretnih kulturnih politik, ki opredeljujejo financiranje, rabo javne infrastrukture, reformo javnega sektorja ...

V kontekstu zgornjih okoliščin zato vseeno ocenjujem odzivnost ekipe na spremenjeno situacijo kot dobro in hkrati ocenjujem, da je realiziran del ciljev v luči oteženih okoliščin dela izjemno dober.

5. Skupna ocena rezultatov posameznih dejavnosti mreže

Izobraževanje

Izobraževanje, tako interno kot zunanje (za člane mreže in za ostale NVO) ocenjujem kot enega najbolj uspešnih segmentov delovanja mreže. Bilo je relativno množično, predvsem na področjih deficitarnih poklicev v kulturi. Število posameznikov, ki so sodelovali v izobraževanjih in katerih znanje bo obogatilo delovanje sodobnega plesa v prihodnosti lahko štejemo v stotine. Število vključenih v interna izobraževanja je sicer nizko, vendar so bila ta izobraževanja pripravljena prav ciljno za potrebe kolektiva in pridobljeno znanje je bilo tudi nemudoma implementirano, sploh recimo na področju IK tehnologije ter je tako ne samo trajna vrednost za sodobnoplesno sceno, temveč je imelo takojšnje učinke pri delu mreže.

Kot edini problematičen moment lahko navajamo relativno bazičnost izobraževanj, ki so bila večinoma namenjena res začetnikom in posledično potrebo po nadaljnjih izobraževanjih bolj systemske narave ali pa bolj sistematično vključevanje učečih se posameznikov v uspešne tovrstne organizacije, kjer bi lahko pridobivali izkušnje. Kot problemsko točko lahko izpostavimo tudi, da je veliko udeleženi v izobraževanju neprofesionalcev, torej se s plesom ukvarjajo ljubiteljsko oziroma v prostem času.

Zagovorništvo in civilni dialog

Zagovorništvo in civilni dialog se je manifestiralo večinoma skozi zakonodajne pobude, pripravo izhodišč za umestitev sodobnega plesa v Nacionalni kulturni program in sodelovanje pri formiranju Centra sodobnih plesnih umetnosti.

Kljub temu, da procesi še niso zaključeni, ocenjujemo pripravo gradiv, iskanje konsenza znotraj plesne scene, pripravo strokovnih podlag in iskanje rešitev za uspešno, sam civilni dialog pa kot neuspešen, saj razen redkih izjem na posvetih dialoga z najvišjimi odločevalskimi ravni ni bilo. konkreten učinek na tem področju je torej nič, vendar to ne pomeni, da pripravljene pobude ne morejo biti realizirane ali vsaj upoštevane v prihodnosti.

Raziskave

Mreža je v dveh letih naročila/izvedla tri raziskave. Vse tri teme raziskav so bile določne glede na analizo, na katerih področjih slovenskemu sodobnemu plesu najbolj primanjkuje informacij oziroma znanja ter na

podlagi uporabnosti; kaj so lahko izsledki, ki bodo akterjem na področju sodobnega plesa omogočili vpogled v določene teme in jim tako pomagali pri deli in pri načrtovanju aktivnosti v prihodnje.

Tri področja raziskovanja so bila: vzgoja občinstva oziroma ukvarjanje z občinstvom, razpoložljiva infrastruktura za sodobni ples po Sloveniji s poudarkom na še ne izkoriščeni infrastrukturi in mrežno povezovanje na primerih dobrih praks iz tujine.

Raziskavo občinstva ocenjujem kot uspešen prvi ugriz v problematiko, ki bo v prihodnjih letih, ko bo potrebno svoje dejavnost opravičevati tudi v kontekstu javnega servisa in deloma tudi v kontekstu dosega/obiska izjemno pomembna tudi v finančnem smislu, v prihodnosti priporočam morda dve smeri raziskovanja: ena je kvantitativno demografska; zanimivo bi bilo operirati s podatki, kdo so obiskovalci sodobnega plesa, kaj jih motivira za obisk, druga smer raziskovanja pa bi lahko ponudila primere dobrih praks, ki jih producenti in umetniki že vzpostavljajo z občinstvom, pri tem imam v mislih vse od klasičnih promocijskih prijemov do strategij participatorne umetnosti ...

Mapiranje infrastrukture ocenjujem kot potrebno, vendar v danih okoliščinah problematika leži bolj v pomanjkanju sredstev za program in delo kot v pomanjkanju prostorov, zato bi bilo mogoče smiselno sile umeriti v iskanje inovativnih rešitev za sobivanje sodobnega plesa z drugimi dejavnostmi v prostorih in tako lažje upravljanje prostorov tudi v manjših krajih.

Raziskava mreženja je vsekakor koristna, še najbolj za mrežo samo in upamo na realizacijo nekaterih potencialov in možnosti, opisanih v raziskavi.

Posveti, debate, akcije

Del javnega dialoga, ki ni bil usmerjen v odločevalce, je bil izveden v polnosti. Vendar pa tudi ta tip dialoga zaznamuje odsotnost konkretnih učinkov oziroma sprememb.

Poskus navezovanja sodelovanj z različnimi segmenti družbe in različnimi, tudi sorodnimi interesnimi skupinami, je bila na ravni dialoga uspešen, vendar brez trajnejših učinkov, ki bi bili vidni že sedaj. Na mikro ravni osebnih odnosov in posameznih sodelovanj se ti učinki kažejo že sedaj, vendar bi bilo potrebno za dolgoročneje in boljše rezultate dialog nadaljevati in vanj vključiti tudi drugačne taktike, ki ne bi temeljile samo na izmenjavi mnenj.

Brezplačno individualno svetovanje

Brezplačno svetovanje je bilo ena izmed nevalgičnih točk prijave, saj kvantitativno ni dosegalo želenih učinkov. Razlogi so različni, delno gre kriviti tudi kadrovske podhranjenosti, saj je potreben tudi za individualno svetovanje čas, ki si ga mora zaposleni vzeti, da se lahko izobražuje oziroma da ga lahko nekdo izobražuje in mu pomaga.

V prihodnosti se lahko mreža morda raje usmeri v daljše investicije v posamezne organizacije ali posameznike, kjer bi »trenerji« opravljali delo na terenu in skozi delo pomagali organizacijam in posameznikom ter jih tako z metodo »coachinga« učili za prihodnje izzive in jim obenem pomagali vzpostavljati redno profesionalno delovanje.

6. Zaključek: povzetek in priporočila

Mreža sodobnega plesa je nastala na pobudo akterjev, ki so v pripravah slovenske sodobnoplesne platforme Gibanica iskali še druge možnosti za razvojne preboje slovenskega sodobnega plesa. Gibanica je namreč postajala vse bolj omejena v svoji predstavitveni oziroma promocijski vlogi, bienalnost pa je imela za posledico, da je po vsakem valu in koncentraciji dogajanja, želja in prizadevanj v dveh letih zamah izhlapel oziroma vsaj oslabel.

Mreža sodobnega plesa je bila tako zamišljena kot vzpostavitev trajnega mehanizma, ki bi spodbujal razvoj slovenskega sodobnega plesa, kot glavni cilji mreže so bili zastavljeni:

* *Do konca leta 2012 bomo po vsej Sloveniji vzpostavili vsaj 10 partnerstev z organizacijami, ki bodo sposobne aktivno in kontinuirano programirati predstave sodobnega plesa.*

* *Do konca leta 2012 bomo povezali vse nevladne organizacije, ki so sposobne producirati kakovosten program na področju sodobnega plesa.*

* *Do konca leta 2012 bomo oblikovali predloge zakonodajnih podlag za izboljšanje položaja akterjev na področju sodobnega plesa.*

Po dveh letih lahko ugotovim, da so bili cilji realizirani le delno. Partnerstva z organizacijami so sicer vzpostavljena, prostor za sodobni ples se je razprl, vendar žal ne moremo ugotoviti, da so se sodobnoplesne organizacije izven Ljubljane vzpostavile kot organizacije, ki lahko kontinuirano programirajo predstave sodobnega plesa.

Večje uspehe mreža beleži na področju povezovanja, celo v nasprotju s pričakovanji, ne samo povezovanja med akterji v različnih mestih, ampak med akterji znotraj mest samih (v okviru Gibanice na turneji recimo so se prvič povezale organizacije v Novem mestu, Novi Gorici, Kranju ...), do največjega preboja je prišlo ravno pri povezovanju organizacij, ki sobivajo že leta, a jih je ravno mreža uspela povezati in med njimi vzpostaviti trajna sodelovanja.

Cilj priprave zakonodajnih pobud je sicer izpolnjen v celoti, zakonodajne pobude so bile domišljene, spisane in oddane, a vendarle ima ocena rezultatov grenak priokus, saj vsaj za časa trajanja projekta nobena od pobud ni »postala meso«. A vseeno same pobude niso izgubljen napor, včasih je že neprestan pritisk na odločevalce dolgoročno ključen za izboljšanje stanja.

Na kratko ocenimo še uresničevanje strateških ciljev projekta:

* *Vzpodbujamo strateško razmišljanje o sodobni umetnosti in kulturi, kot temeljni vrednoti slovenske družbe.*

Projekt je seveda doprinesel k dodatnemu razmisleku o vrednosti in pomenu kulture, a vendarle ugotavljamo, da ostaja to eden izmed ciljev

za prihodnost, saj izven direktnih naslovnikov projekta, mreža ni imela dostopa do širšega kroga občinstva. Še najbolj sta to poslanstvo izpolnili Gibanica in Gibanica na turneji, saj sta zaradi množičnosti dogodkov uspeli nagovoriti najbolj široko občinstvo.

** Optimiziramo učinkovitost kadrov, ki znotraj NVO delujejo v produkciji, promociji in organizaciji, ter povečujemo njihovo sposobnost pridobivanja sredstev za svoje delovanje.*

Ocenjujemo, da je to eden od ciljev, ki se je najbolj kakovostno udeležil, saj je mreža skozi izobraževanja, ki jih je organizirala za nevladne organizacije in za svoje lastne kadre, uspela v dveh letih izobraziti mnogo profesionalcev ali šele nastajajočih profesionalcev s področja.

** Povečujemo vpetost NVO v lokalno okolje ter njihovo vidnost in prepoznavnost v nacionalnem kulturnem prostoru.*

Ta cilj je eden od večjih uspehov mreže, sploh skozi izobraževanja in projekt Gibanica na turneji je mreži uspelo povezati posamezne NVO v mestih z lokalnimi oblastmi in z lokalnimi javnimi zavodi.

** Povečujemo izkoriščenost obstoječe javne infrastrukture skozi oblikovanje partnerstev z nevladnim in javnim sektorjem.*

Kljub raziskavi, ki je mapirala obstoječo infrastrukturo in lahko služi kot izhodišče pri nadaljnjih prizadevanjih za prostore, žal izkoriščenost javne infrastrukture po dveh letih ni bistveno večja, večinoma so razlogi zunanji: nepripravljenost javnih zavodov na sodelovanje, zapleti z lastništvom, predvsem pa: sama infrastruktura je manjši problem kot pridobivanje sredstev za redno delovanje in vzdrževanje oziroma za programske stroške.

** Omogočamo dostop do znanj, ki krepijo konkurenčnost NVO organizacij v pridobivanju javnih sredstev.*

Izobraževanje se je izkazalo za potrebno in zaželeno, vsa ponujena izobraževanja so bila dobro obiskana in upamo lahko, da se bodo dolgoročni učinki šele začeli kazati. Vendarle velja opozoriti tudi na problematičnost kampanjske ponudbe izobraževanja, slovenski prostor potrebuje bolj sistematičen pristop in odmev tudi v akademski sferi, ki bo zmogla tudi afirmirati področje kot znanstveno in kot raziskovalno.

** Znižujemo stroške produkcije z optimizacijo postprodukcije sodobnoplesnih programov.*

Postprodukcija ostaja pereč problem slovenskega sodobnega plesa. Delno je traso za izboljšanje postprodukcije tlakoval projekt Gibanica na turneji, a radikalnejši in bolj dolgoročni premiki bi zahtevali širši angažma odločevalcev in sistemske rešitve na nacionalni ravni.

** Povečujemo izkoristek javnih sredstev, tako da subvencionirane produkte delamo dostopnejše na nacionalni ravni.*

Za ta cilj velja podobno kot za prejšnji: dostopnost sodobnega plesa se v zadnjem obdobju zmanjšuje, potrebne bi bile širše sistemske rešitve, ki jih projekt kot je Mreža sodobnega plesa sicer lahko nakaže ali razpre, a je dolgoročna rešitev odvisna tudi od političnih odločevalcev.

* *Krepimo produkcijsko učinkovitost mrežnih partnerjev in s tem posredno omogočamo razvoj dobrih praks na področju produkcije.*

Tudi tu mreža žanje uspehe: vsi partnerji v projektu projekt zaključujejo bolj izobraženi in s primerom dobre prakse; obenem vsem ostaja obilo novega znanja in povezav za nadaljnji razvoj.

* *Povečujemo mobilnost sodobne umetnosti in drugih znanj med posameznimi slovenskimi regijami in motiviramo delavce v NVO za delovanje izven glavnega mesta.*

Decentralizacija se odvija zelo počasi in mukoma: mreža je k decentralizaciji pripomogla predvsem z izjemno regionalno razpršenostjo ponujenega izobraževanja in s projektom Gibanica na turneji, prav tako je mreža vzpodbudila posamezne premike v lokalnih okoljih.

V celoti ocenjujemo, da je projekt Mreža sodobnega plesa izpolnil večino kratkoročnih ciljev in izvedel vse zadane aktivnosti, vzroke za izmikanje doseganja dolgoročnejših ciljev pa prepoznamo v štirih sklopih dejavnikov:

* **Spremenjene okoliščine**, tu ciljamo predvsem na finančno krizo, ki je v kulturni sektor z vso močjo udarila šele konec leta 2010 in spremenjene okoliščine na strani odločevalcev: sprememba vlade je usodno vplivala na kakovost dialoga z odločevalci.

* **Narava financiranja projekta** oziroma vse omejitve, ki jih prinaša tovrstno financiranje.

* **Časovne omejitve** glede na pionirskost projekta je 2 leti zelo kratka doba.

* **Pripravljenost deležnikov za sodelovanje** je bila zelo nizka.

Ocenjujem, da projekt Mreža sodobnega plesa po dveh letih pušča za sabo mnoge uresničene cilje in mnoge rezultate, ki so trajni in neprecenljivi (izobraževanje, povezovanje akterjev, dve raziskavi ...), a vendarle projekt ob zaključku bolj kot zadovoljstvo z opravljenim evocira željo po več in še bolj razgalja vse pomanjkljivosti organiziranosti sodobnega plesa v Sloveniji. Zato ocenjujemo, da je projekt nujno nadaljevati, a vendarle cilje prilagoditi sedanji situaciji; pričujoči zapis je pospremljen s slabimi obeti (na ministrstvu skoraj ni sogovornika z odločevalsko močjo, ki bi bil pripravljen na dialog, največji oder v Ljubljani, Cankarjev dom, klesti plesni program zaradi upada občinstva in pomanjkanja sredstev, razpisi zamujajo, ker se obetajo dodatni rezi ...), žal zgleda, kot da bo prihodnje obdobje še težje in da bo mreža bolj kot v odpiranje novega in izboljševanje stanja, usmerjala moči v ohranjanje stanja; kot ključni področji delovanja zato prepoznavamo nadaljevanje in širitev izobraževalnih programov in zagovorništvo v najširšem smislu.